

การบริหารสถานศึกษาให้เป็นเลิศทางวิชาการ
ตามหลักอิทธิบาท 4 ในศตวรรษที่ 21

Excellence in Educational Institution Administration
through the Four Iddhipāda Principles of the 21st Century



ฉัตรนภัส แพทย์สิทธิ์

Chatnapat Patsit

นิสิตหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาพุทธบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Degree of Doctor of Education, Buddhist Educational Administration,
Faculty of Education, Mahachalalongkornrajavidyalaya University

Email: tammada4@gmail.com

ตอบรับบทความ (Received) : 15 ธันวาคม 2566

เริ่มแก้ไขบทความ (Revised) : 18 ธันวาคม 2566

รับบทความตีพิมพ์ (Accepted) : 27 ธันวาคม 2566

เผยแพร่ออนไลน์ (Available Online) : 31 ธันวาคม 2566

บทคัดย่อ

บทความนี้เป็นการนำเสนอการบริหารสถานศึกษาให้เป็นเลิศทางวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 ในศตวรรษที่ 21 อันเป็นการบริหารสถานศึกษาให้มีสมรรถนะสูง มีประสิทธิภาพในการทำงานพื้นฐานสำคัญในการทำงานให้เป็นเลิศทางวิชาการสู่ทิศทางการพัฒนาคุณภาพมากกว่างานด้านอื่น ๆ เพราะการศึกษาได้ก้าวเข้ามาสู่ศตวรรษที่ 21 อย่างเต็มตัว ซึ่งเป็นยุคที่ Digital Technology เข้ามามีบทบาทและเป็นองค์ประกอบสำคัญสำหรับการบริหารสถานศึกษาในปัจจุบันและอนาคต โดยการบริหารอย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล เน้นการบริหารที่ประกอบด้วยการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ และการออกแบบการจัดการเรียนรู้ การจัดหาพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา สนับสนุนให้ครูผลิตและใช้สื่อการเรียนรู้ ที่สอดคล้องหลักกรรมตามหลักอิทธิบาท 4 มาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษา ประกอบไปด้วย 1) ด้านฉันทะ ความพอใจหรือรักในการทำงานที่ทำอยู่ 2) ด้านวิริยะ ความเพียรหรือมีความขยันหมั่นเพียรในสิ่งที่ทำอยู่ 3) ด้านจิตตะ ความใส่ใจหรือการรับรู้ในงานที่ตนเองทำอยู่ ไม่สนใจสิ่งอื่นใดนอกจากงานที่กำลังทำ และ 4) ด้านวิมังสา การไตร่ตรองหรือการใช้ปัญญาพิจารณาในบททบทวนตรวจสอบงานที่ทำอยู่ เพื่อให้สถานศึกษานำมาใช้เป็นแนวทางในการบริหารงานวิชาการอย่างมีคุณภาพและเตรียมพร้อมรับการประเมินภายนอกจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาต่อไป

คำสำคัญ: บริหารสถานศึกษา ความเป็นเลิศทางวิชาการ ศตวรรษที่ 21
หลักอิทธิบาท 4

Abstract

This article presents the principles of academic school administration in the 21st century, emphasizing high-performance management as a crucial foundation for achieving excellence in work quality. The study acknowledges the evolving landscape of the 21st century, characterized by the pervasive influence of Digital Technology, playing a pivotal role in shaping current and future school administration practices.

Effective management, with a focus on efficiency and effectiveness, is explored through various facets. These include curriculum development, the implementation of educational initiatives, design of learning management systems, and the procurement of educational media and technology. The article underscores the importance of encouraging teachers to create and utilize media in their teaching methods, aligning with the four principles of Dharma: opposition or commitment, perseverance, mindfulness, and wisdom. These principles are proposed as essential guidelines for school management, incorporating aspects such as employee satisfaction, dedication to tasks, mindfulness in work, and the use of wisdom in decision-making. The overarching aim is to equip educational institutions with a comprehensive framework for academic administration, emphasizing quality and readiness for external assessments conducted by the Office of Standards and Assessment in education.

Keywords: Administration of Educational Institutions, Academic Excellence in the 21st Century, The Four Iddhipāda Principles

1. บทนำ

โลกในศตวรรษที่ 21 มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เป็นผลมาจากความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยี (Technology) และนวัตกรรม (Innovation) ต่าง ๆ ที่ถูกสร้างสรรค์ขึ้นมาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งขณะนี้โลกปัจจุบันได้ก้าวเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 อย่างเต็มตัว ซึ่งเป็นยุคที่ Digital Technology เข้ามามีบทบาทและเป็นองค์ประกอบสำคัญสำหรับมนุษย์ในปัจจุบันและอนาคต¹ การพัฒนาตนเองให้เป็นทรัพยากรมนุษย์ของวันนี้และอนาคตข้างหน้าให้สมบูรณ์อย่างเต็มกำลัง จึงเป็นแนวคิดที่ทักษะแห่งอนาคตใหม่ การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และกรอบแนวคิดเพื่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เป็นการกำหนดแนวทางยุทธศาสตร์ในการจัดการเรียนรู้ โดยร่วมกันสร้างรูปแบบและแนวปฏิบัติในการเสริมสร้างประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยเน้นที่องค์ความรู้ ทักษะ ความเชี่ยวชาญและสมรรถนะที่เกิดกับตัวผู้เรียนเพื่อใช้ในการดำรงชีวิตในสังคมแห่งความเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน สถานศึกษาจึงมีความจำเป็นที่ต้องเปลี่ยนทัศนคติและแนวคิดการบริหารให้ทันต่อสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้สถานศึกษามีความทันสมัยสามารถบริหารจัดการสถานศึกษาได้อย่างมีคุณภาพในทุก ๆ ด้าน²

ดังนั้นการบริหารสถานศึกษาจึงเป็นกลไกสำคัญที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องดำเนินการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ ประสิทธิภาพ ขณะเดียวกันหัวใจสำคัญของการบริหารสถานศึกษาก็คือการบริหารงานด้านวิชาการ เนื่องจากการบริหารงานวิชาการเป็นงานที่สำคัญสุดของระบบงานในสถานศึกษา เป็นงานที่สถานศึกษาจะต้องปฏิบัติเพื่อช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ และพัฒนาในทุก ๆ ด้าน เพราะวิชาการช่วยพัฒนาสติปัญญาความนึกคิดของผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนมีคุณค่าในสังคม ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองอย่างเต็มศักยภาพ สามารถเรียนรู้ได้ตามความสามารถ เป็น

1. พัชรินทร์ โลหา, ศตวรรษที่ 21, ออนไลน์, <https://www.gotoknow.org/posts/659944>. [31 ตุลาคม 2565].

2. รศ. ดร.เอกชัย กี่สุขพันธ์, การบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล (School Management in Digital Era), ออนไลน์, <https://www.trueplookpanya.com/knowledge/content/52232/-edu-teaartedu-teaart-teaartdir>. [31 ตุลาคม 2565].

มนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดีมีความสามารถ มีความสุข ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติที่กำหนดไว้ ผู้บริหารถือเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญที่จะผลักดันในการบริหารงานด้านวิชาการของสถานศึกษาสู่ทิศทางแห่งการพัฒนาคุณภาพมากกว่างานด้านอื่น ๆ นอกจากนี้ต้องมีการวางแผนและจัดระบบการบริหารจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายการบริหารงานวิชาการเป็นส่วนสำคัญที่จะขับเคลื่อนให้มีการนำเอามาตรฐานการศึกษาชาติมาใช้เป็นแนวปฏิบัติไปสู่ตัวผู้เรียนเป็นสำคัญ³ นอกจากนี้หากนำเอาหลักธรรมในทางพระพุทธศาสนามาบูรณาการเข้ากับการบริหารงานด้านวิชาการของสถานศึกษาคือ หลักอิทธิบาท 4 ถือเป็นหลักธรรมครองงานในชีวิตให้ประสบความสำเร็จ โดยเฉพาะในการทำงาน ประกอบไปด้วย ฉันทะ วิริยะ จิตตะ และวิมังสา ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญทำให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการบริหารจัดการ สามารถพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ตลอดจนการวัดผลประเมินผล รวมทั้งปัจจัยเกื้อหนุนการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนได้อย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ

บทความนี้จะนำเสนอการบริหารสถานศึกษาให้เป็นเลิศทางวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 ในศตวรรษที่ 21 หลักอิทธิบาท 4 ได้แก่ 1) ด้านฉันทะ ความพอใจหรือรักในงานที่ทำอยู่ 2) ด้านวิริยะ ความเพียรหรือมีความขยันหมั่นเพียรในสิ่งที่ทำอยู่ 3) ด้านจิตตะ ความใส่ใจหรือการรับรู้ในงานที่ตนเองทำอยู่ ไม่สนใจสิ่งอื่นใดนอกจากงานที่กำลังทำ และ 4) ด้านวิมังสา การไตร่ตรองหรือการใช้ปัญญาพิจารณาในทางทบทวนตรวจสอบงานที่ทำอยู่ เพื่อให้สถานศึกษานำมาใช้เป็นแนวทางในการบริหารงานวิชาการอย่างมีคุณภาพและเตรียมพร้อมรับการประเมินภายนอกจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาต่อไป

3. พรพินิจ ไชยลังกา, “การบริหารสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดเชียงราย”, วารสารสังคมศาสตร์วิชาการ, ปีที่ 9 ฉบับที่ 1 (มกราคม-เมษายน 2559), 163-164.

2. แนวคิดและทฤษฎีองค์กรแห่งความเป็นเลิศ

องค์กรที่เป็นเลิศ (Excellence Organization) เป็นเป้าหมายของทุกองค์กรทั่วโลก เป็นองค์กรที่มีขีดความสามารถในการแข่งขัน และสามารถส่งมอบสินค้าหรือตอบสนองความต้องการของลูกค้า และประชาชนได้อย่างยั่งยืน ซึ่งมีนักการศึกษาทั้งของไทยและต่างประเทศได้กล่าวถึงความหมายขององค์กรแห่งความเป็นเลิศไว้อย่างหลากหลายและแตกต่างกันตามแนวคิด ความเชื่อและจุดมุ่งหมายของแต่ละท่านที่แตกต่างกัน ได้แก่ องค์กรแห่งความเป็นเลิศ (Excellence Organization) หมายถึง องค์กรที่มีสมรรถนะในการบริหารจัดการ มีศักยภาพในการดำเนินธุรกิจบริการ และผลิตผลขององค์กรมีคุณภาพและมาตรฐาน สอนความคาดหวังและความพึงพอใจของผู้รับบริการหรือผู้บริโภคได้อย่างดี⁴ หรือเป็นองค์กรที่มีระบบการทำงาน และทีมงานที่มีประสิทธิภาพ โดยการออกแบบงาน การมอบหมายงานให้กับบุคคล พื้นฐานสำคัญในการทำงาน และรู้จักผู้มีส่วนได้เสียของตนเป็นอย่างดี และมีเทคนิคที่จะใช้ในการแก้ปัญหาได้⁵ หรือด้านการเป็นเลิศที่มากกว่าระดับดี (good) ไปสู่ความดีเลิศ (excellence) คือองค์กรที่มีผลการตอบแทนสูงจากการลงทุนหรือเป็นองค์กรที่ประสบผลสำเร็จทางด้านการเงินติดต่อกันเป็นระยะเวลาที่ยาวนานอย่างน้อย 15 ปี⁶ หรือองค์กรที่ได้รับรางวัลคุณภาพที่มีเกณฑ์เป็นที่ยอมรับเป็นสากล อาทิ รางวัลคุณภาพแห่งชาติชื่อ MBNQA (Malcolm Balding National Quality Award) ประเทศสหรัฐอเมริกา รางวัลคุณภาพแห่งชาติชื่อ SQA (Singapore Quality Award) ในสิงคโปร์ และรางวัลคุณภาพแห่งชาติชื่อ TQA (Thailand Quality Award)⁷ ที่ประสบผลสำเร็จอย่างต่อเนื่อง มีผลงานโดดเด่นเป็นที่ยอมรับในกลุ่มธุรกิจเดียวกัน สร้างผลตอบแทนทางธุรกิจและสร้างผลตอบแทนต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างยั่งยืน และมี

4. G. D. Sentell, *Fast, focused & flexible: bold new imperatives for the high performance organization*, (Michigan: Pressmark International, 1994), 66.

5. Robert P. Vecchio and Steven H. Appelbaum, *Managing Organization Behavior*, (New Jersey: Dryden, 1995), 58.

6. J. Collins, *Good to Great*, (London: Random House, 2001), 148.

7. วิฑูรย์ สิมะโชติ, *คุณภาพคือการบูรณาการ*, (กรุงเทพฯ: สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี, 2545), 78.

ความสามารถอย่างเด่นชัดในการสร้างมาตรฐานการทำงานที่เป็นเลิศเพื่อสร้างและดำรงไว้ในความสามารถทางการแข่งขันที่เหนือกว่า⁸ กล่าวได้ว่าเป็นองค์กรที่สามารถรับมือกับแรงกดดันต่าง ๆ ได้จากภายในและภายนอกองค์กรได้ดี โดยพนักงานและผู้บริหารต้องร่วมกันทำงาน มีความผูกพันกัน มีเป้าหมายในการทำงานอย่างเดียวกัน⁹

สรุปได้ว่า องค์กรแห่งความเป็นเลิศ (Excellence Organization) คือ องค์กรที่มีสมรรถนะสูง มีประสิทธิภาพในการทำงานสูงและจะมีการพัฒนาความคิดและแนวปฏิบัติที่สามารถที่จะปรับเปลี่ยนได้ตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนไปโดยการออกแบบงานการมอบหมายงานให้กับบุคคล พื้นฐานสำคัญในการทำงาน และรู้จักผู้มีส่วนได้เสียของตนเป็นอย่างดี และมีเทคนิคที่จะใช้ในการแก้ปัญหาได้ มีการสื่อสารกับพนักงานอย่างทั่วถึง มีการบริหารงานตามกลยุทธ์เพื่อให้ได้คุณภาพ

3. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศ

งานวิชาการเป็นงานหลักหรือเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษาที่จะต้องดำเนินการให้ครอบคลุมระบบการเรียนรู้ทั้งภายในห้องเรียนและนอกห้องเรียน มีการวัดผลประเมินผลเพื่อปรับปรุงพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนให้ได้ผลดี และมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลเกิดประโยชน์สูงสุดที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้เป็นไปตามหลักสูตรสถานศึกษา ส่วนงานอื่น ๆ มีความสำคัญในลักษณะที่เป็นงานสนับสนุนงานวิชาการ การบริหารงานวิชาการเป็นส่วนหนึ่งของงานบริหารการศึกษา สำหรับผู้ที่มีบทบาทหน้าที่ในการบริหารได้สนับสนุนส่งเสริมให้สถานศึกษาจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้บรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ดังนั้นงานวิชาการเป็นงานที่มุ่งพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้มีคุณภาพสูงขึ้น จะต้องมีการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนในสถานศึกษาหรือนอกสถานศึกษา คือ กิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็น

8. พสุ เดชะรินทร์, ปัจจัยในการขับเคลื่อนให้องค์กรก้าวไปสู่การเป็นองค์กรที่มีขีดสมรรถนะสูง, ออนไลน์, <http://www.newsletter/enewsHPO.htm>. [1 ตุลาคม 2565].

9. ทองดี ศรีตระการ, “การพัฒนากลยุทธ์การบริหารสู่ความเป็นเลิศของการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย”, *ปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2560), 50.

สำคัญ (Child Centered) จึงถือได้ว่างานวิชาการเป็นงานที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการจัดการศึกษาทุกระดับชั้น งานวิชาการช่วยพัฒนาสติปัญญาความนึกคิดของผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนมีคุณค่าในสังคม การบริหารงานวิชาการจะดีมีคุณค่าหรือไม่ขึ้นอยู่กับผู้บริหารและครู¹⁰

สรุปได้ว่า การบริหารงานวิชาการ เป็นงานกำกับติดตาม ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นเรื่อง การเรียนการสอน การทำงานวิจัย การนิเทศติดตาม ตลอดจนการรักษาความเป็นมืออาชีพทางด้านการจัดการเรียนการสอน ซึ่งเกี่ยวข้องกับการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอให้ได้ผลดี ส่งผลให้นักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์เป็นไปตามเป้าหมายของหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ

4. หลักการบริหารงานวิชาการ

งานวิชาการเป็นงานที่มุ่งพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้มีคุณภาพสูงขึ้น จะต้องมีการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนในสถานศึกษาหรือนอกสถานศึกษา คือ กิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังนั้นหลักการเบื้องต้นของการบริหารจึงมีความชัดเจน นักการศึกษาได้กล่าวถึง หลักการบริหารงานวิชาการไว้หลากหลายประกอบไปด้วย 2 หลัก คือ

1) หลักแห่งประสิทธิภาพ (Efficiency) การได้ผลผลิตเพิ่มขึ้นโดยไม่เพิ่มการลงทุนนั่นคือนักเรียนสามารถสำเร็จการศึกษาตามกำหนดของหลักสูตร โดยไม่ออกกลางคัน เรียนเกินเวลา และช้ากว่ากำหนด

2) หลักแห่งประสิทธิผล (Effectiveness) ผลผลิตได้ตามจุดหมายที่วางไว้นั่นคือ นักเรียนมีคุณภาพตามจุดหมายของหลักสูตร มีความรู้ความสามารถ ทักษะ คุณธรรม และการจัดการได้¹¹

10. เจริญพร คำจารย์, “การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ”, *ปริญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, 2558), 26.

11. Bruce W. Tuckman, *Analyzing and Designing Educational Research*, (New York: Harcourt Brace Jovanovich, 1978), 1192.

หรือควรประกอบด้วย

- 1) จัดทำแผนงานวิชาการ
- 2) การมุ่งความร่วมมือกันทำงาน
- 3) กระจายอำนาจให้ผู้ปฏิบัติ
- 4) การส่งเสริมผู้ร่วมงานให้ปรับปรุงตนเอง
- 5) ริเริ่มสร้างสรรค์ในการปรับปรุงงาน
- 6) ควรใช้เทคนิคการส่งเสริมมากกว่าการสอนคนอื่น
- 7) มีการให้ขวัญกำลังใจในการทำงาน
- 8) ควรมีคณะกรรมการที่ปรึกษา
- 9) ให้ครูเข้าใจวัตถุประสงค์และจุดมุ่งหมายของงาน และ
- 10) ติดตามและประเมินผลงาน¹²

หรือเป็นงานที่เกี่ยวกับการนำหลักสูตรไปใช้ให้บรรลุตามจุดหมายของหลักสูตรสถานศึกษา ตลอดจนคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร ได้แก่

- 1) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
- 2) การนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้และการออกแบบการจัดการเรียนรู้
- 3) การส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูจัดทำและใช้แผนการจัดการเรียนรู้
- 4) การจัดการเรียนการสอนตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้แบบบูรณาการ และเน้น

ทักษะการคิด

- 5) การจัดหาพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา
- 6) การสนับสนุนให้ครูผลิตและใช้สื่อการเรียนรู้
- 7) การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร
- 8) การจัดมุมหนังสือ ห้องสมุด และแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา
- 9) การวัดและประเมินผลตามสภาพจริง
- 10) การสอนซ่อมเสริม
- 11) การวิจัยเพื่อพัฒนาการศึกษา

12. คัมภีร์ สุดแท้, “การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก”, *ปริญาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์บัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 2553), 28.

- 12) การประกันคุณภาพการศึกษา
- 13) การส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูจัดทำแฟ้มข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล
- 14) การประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา
- 15) การจัดศูนย์โสตทัศนูปกรณ์ และ
- 16) การจัดบริการแนะแนว¹³

หรืออาจสรุปได้ว่า หลักการบริหารงานวิชาการ คือ ผู้บริหารควรมีความรับผิดชอบการวางแผนทุกระดับ มีส่วนร่วมในการวางแผนของสถานศึกษามีทักษะในการวางแผน มีภาวะผู้นำทางวิชาการที่มีประสิทธิภาพสูงมีวิสัยทัศน์กว้างไกลเพื่อให้สามารถบริหารด้านการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ¹⁴

สรุปได้ว่า หลักการบริหารงานวิชาการ คือ ผู้บริหารควรมีความรับผิดชอบการวางแผนทุกระดับ มีส่วนร่วมในการวางแผนของสถานศึกษามีทักษะในการวางแผนประกอบไปด้วย 2 หลักคือ 1) หลักแห่งประสิทธิภาพ (Efficiency) การได้ผลผลิตเพิ่มขึ้นโดยไม่เพิ่มการลงทุน 2) หลักแห่งประสิทธิผล (Effectiveness) ผลผลิตได้ตามจุดหมายที่วางไว้

5. หลักอิทธิบาท 4 เพื่อการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศ

ในพระพุทธศาสนา พระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ทรงแสดงพระธรรมเทศนาถึงอิทธิบาท 4 ประการ คือ เจริญอิทธิบาท ประกอบด้วย ฉันทสมาธิปธานสังขาร¹⁵ หมายถึง สมาธิที่เกิดฉันทะและความเพียรที่มุ่งมั่น เจริญอิทธิบาทประกอบด้วย วิริยสมาธิปธานสังขาร หมายถึง สมาธิที่เกิดจากวิริยะและความเพียรสร้างสรรค์ เจริญอิทธิบาทประกอบด้วย จิตตสมาธิปธานสังขาร หมายถึง สมาธิที่เกิดจากจิตตะและความเพียรสร้างสรรค์ เจริญอิทธิบาทประกอบด้วย วิมังสาสมาธิปธานสังขาร หมายถึง

-
13. กลุ่มงานนิเทศ ติดตามและประเมินผลระบบบริหารและการจัดการศึกษา, *คู่มือนิเทศภายในโรงเรียน, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11*, (กรุงเทพฯ: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา, 2563), 12.
 14. เจริญพร คำจารย์, “การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ”, *ปริญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, 2558), 27.
 15. อง.เอกก. 1/398/445 (ไทย.มจร)

ถึง สมานัตถิที่เกิดจากวิมิงสาและความเพียรสร้างสรรค์ เพราะฉะนั้น อธิติบาท 4 มีองค์ประกอบ ดังนี้ ฉันทะ¹⁶ หมายถึง สร้างความพอใจในกุศล คือ ความประสงค์จะทำยิ่งขึ้น ความพึงพอใจ ความใคร่เพื่อจะทำ ความฉลาด ความพอใจในธรรม ฉันทสมาธิ¹⁷ หมายถึง สมานัตถิที่เกิดจากฉันทะ วิริยะหมายถึง การปรารถนาความเพียรทางใจ สัมมาวายามะ จิตตะ หมายถึง มโน มานัส มโนวิญญูญาณธาตุที่สมกัน และปธานสังขาร หมายถึง ความเพียรที่มุ่งมั่น (ปธาน) ปรารถนาความเพียรประกอบจิต ความขะมักเขม้น¹⁸ ความบากบั่น ความตั้งหน้า ความพยายาม ความอดุทธสาหะ ความทนทาน ความเข้มแข็ง ความก้าวไปอย่างไม่มีถอย ความไม่ทอดทิ้งธุระ ความประคับประคองธุระไว้ด้วยดี วิริยะ วิริยินทรีย์ วิริยะผละ สัมมาวายามะ วิมิงสา หมายถึง ปัญญา กิริยาที่รู้ชัด ความไม่หลง ความวิจยธรรมสัมมาทิฏฐิสมานัตถิ หมายถึง ความตั้งอยู่แห่งจิต ความดำรงอยู่แห่งจิต ความไม่สลายไปแห่งจิต ความไม่ฟุ้งซ่านแห่งจิต ภาวะที่จิตไม่สลายไป ความสงบ สัมมาสมาธิ (สภาวะที่จิตมีอารมณ์เดียว)

สรุปได้ว่า หลักอธิติบาท 4 เป็นหลักธรรมในพระไตรปิฎกที่พระพุทธเจ้าทรงตรัส อธิบายว่า ภิกษุเสพเจริญ ทำให้มากซึ่งธรรมเหล่านั้น เพราะฉะนั้นจึงเรียกว่าเจริญอธิติบาท 4 คือ คุณธรรมที่ทำให้ผู้ปฏิบัติตามประสบความสำเร็จ 4 ประการ

องค์ประกอบของหลักอธิติบาท 4

หลักธรรมที่ทำให้ผู้ปฏิบัติบรรลุถึงความสำเร็จทั้งในการดำเนินชีวิต และการปฏิบัติงานต้องประกอบด้วยคุณสมบัติตามหลักอธิติบาททั้ง 4 ประการ ซึ่งองค์ประกอบทั้ง 4 ประการ ได้แก่

1. **ฉันทะ** แปลว่า ความพอใจ ได้แก่ ความมีใจรักใคร่สิ่งที่ทำ และพอใจใฝ่รักในจุดหมายของสิ่งที่ทำนั้น อยากทำสิ่งนั้น ๆ ให้สำเร็จ อยากให้งานนั้นหรือสิ่งนั้นบรรลุ พุดง่าย ๆ ว่ารักงานและรักจุดหมายของงาน พุดให้ลึกลงไปในทางธรรมว่า ความรักความใฝ่ใจปรารถนาต่อภาวะดีงามเต็มเปี่ยมสมบูรณ์ของสิ่งนั้น ๆ ของงานนั้น อยากทำให้สำเร็จผลตามจุดหมายที่ดีงามนั้น เมื่อเห็นสิ่งนั้นหรืองานนั้นกำลังเดินทางไป

16. ม.ม. 12/247/177 (ไทย.มจร)

17. ม.ม. 33/247/292 (ไทย.มจร)

18. อภ.ปญจก. 3/67-70/33 (ไทย.มจร)

สู่จุดหมายก็เกิดปิติเป็นความเอิบอิ่มใจ ครั้นสิ่งหรืองานที่ทำนั้นบรรลุจุดหมายก็รับ โสมนัสเป็นความฉ่ำชื่นใจที่พร้อมด้วยความรู้สึกโปร่งโล่งผ่องใสเบิกบาน แผ่ออกไปเป็น อิศระไรขอบเขตถ้าสามารถปลุกเร้าฉันทะให้เกิดอย่างแรงกล้า เกิดความรักในคุณค่า ความดีงามความสมบูรณ์ของสิ่งนั้นหรือจุดหมายนั้นอย่างเต็มที่แล้วคนก็จะทุ่มเทชีวิต และจิตใจอุทิศให้แก่สิ่งนั้นเมื่อรักแท้ก็มอบใจให้อาจถึงขนาดยอมสละชีวิต เพื่อสิ่งนั้น ได้ เมื่อมีฉันทะนำ แล้วก็ต้องการทำสิ่งนั้นให้ดีที่สุดให้สำเร็จผลอย่างดีที่สุดของสิ่งนั้น ของงานนั้นไม่หวั่นพะวงกับสิ่งล่อเร้าหรือผลตอบแทนทั้งหลายจิตใจก็มุ่งมั่นแน่วแน่นคง ในการดำเนินสู่จุดหมายเดินเรียบสม่ำเสมอไม่ช้านไม่สาย ฉันทสมาธิ จึงเกิดขึ้นโดย นัยนี้ และพร้อมกับปธานสังขาร คือ ความเพียรสร้างสรรค์ที่ย่อมเกิดควบคู่มาด้วย

2. **วิริยะ** แปลว่า ความอดทนอดกลั้น แกล้วกล้า บากบั่น ก้าวไป ใจสู้ไม่ย่อท้อ ไม่ หวั่นกลัวต่ออุปสรรค และความยากลำบาก เมื่อคนรู้ว่าสิ่งใดมีคุณค่าควรแก่การบรรลุ ถึงถ้าวิริยะเกิดขึ้นแก่เขาแล้ว แม้ได้ยินว่า จุดหมายนั้นจะลุล่วงได้ยากนักมีอุปสรรคมาก หรืออาจใช้เวลาเท่านั้นปี เท่านั้นเดือนเขาก็ไม่ท้อถอยกลับเห็นเป็นสิ่งท้าทายที่เขาจะ เอาชนะให้ได้ทำให้สำเร็จคนที่มีสมาธิเพียรเท่ากัภูมิแรงหนุนเวลาทำงานหรือปฏิบัติ ธรรมก็ตามจิตใจจะแน่วแน่มั่นคงพุ่งตรงต่อจุดหมายสมาธิก็เกิดขึ้นได้เรียกว่า เป็น วิริยสมาธิ พร้อมทั้งมีปธานสังขาร คือ ความเพียรสร้างสรรค์เข้าประกอบคู่ไปด้วยกัน

3. **จิตตะ** แปลว่า ความคิดจดจ่อ หรือเอาใจฝักใฝ่ ได้แก่ ความมีจิตผูกพันจดจ่อ ฝ่าคิดเรื่องนั้นใจอยู่กับงานนั้นไม่ปล่อยไม่ห่างไปไหน ถ้าจิตตะเป็นไปอย่างแรงกล้า ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรืองานอย่างใดอย่างหนึ่งคนผู้นั้นจะไม่สนใจไม่รับรู้เรื่องอื่น ๆ ใครพูดอะไรเรื่องอื่น ๆ ไม่สนใจ แต่ถ้าพูดเรื่องงานนั้นจะสนใจเป็นพิเศษทันทีบางที จัดทำเรื่องนั้นงานนั้นขลุกข่วนอยู่ได้ทั้งวันทั้งคืน ไม่เอาใจใส่ร่างกาย การแต่งเนื้อแต่ง ตัวอะไรเกิดขึ้นก็ไม่สนใจเรื่องอื่นเกิดขึ้นใกล้ ๆ บางทีก็ไม่รู้ทำงานลืมนวันลืมนคืนลืมนอนความมีใจฝักใฝ่ เช่นนี้ ย่อมทำให้สมาธิเกิดขึ้นจิตจะแน่วแน่มั่นคงสนิทในกิจที่ทำมี กำลังมากเฉพาะสำหรับกิจนั้น เรียกว่า เป็นจิตตสมาธิพร้อมกันนั้นก็เกิดปธานสังขาร คือ ความเพียรสร้างสรรค์ร่วมสนับสนุนไปด้วย

4. **วิมังสา** แปลว่า ความสอบสวนไตร่ตรอง ได้แก่ การใช้ปัญญาพิจารณาหมั่น ใคร่ครวญตรวจตราหาเหตุผล และตรวจสอบข้อที่ยังหย่อนเกินเลยบกพร่องหรือขัดข้อง

เป็นต้น ในกิจที่ทำรู้จักทดลอง และคิดค้นหาทางแก้ไขปรับปรุงข้อนี้เป็นการใช้ปัญญา ชักนำสมาธิซึ่งจะเห็นได้ไม่ยากคนมีวิมิงสาเป็นพวกชอบคิดค้นหาเหตุผลชอบสอบสวน ทดลองเมื่อทำอะไรก็คิดพิจารณาทดสอบไป เช่น คิดว่าผลนี้เกิดจากสาเหตุอะไรทำไม จึงเป็นอย่างนี้ ผลคราวนี้เกิดจากปัจจัยที่เป็นองค์ประกอบเหล่านี้เท่านั้น ลองเปลี่ยน องค์ประกอบนั้นแล้วไม่เกิดผลอย่างที่เราคาดหมายเป็นเพราะอะไร จะแก้ไขที่จุดไหน ฯลฯ เป็นเหตุให้จิตใจแน่วแน่แล่นดังไปกับเรื่องที่พิจารณาไม่ฟุ้งซ่านไม่ออกแวก และมี กำลังเรียกว่า วิมิงสาสมาธิซึ่งจะมีปธานสังขาร คือ ความเพียรสร้างสรรค์เกิดมาด้วย เช่นเดียวกับสมาธิข้ออื่น ๆ¹⁹

สรุปได้ว่า องค์ประกอบของหลักอิทธิบาท 4 เป็นหลักธรรมแห่งการประกอบ การงานต่าง ๆ ให้สำเร็จลุล่วง ประกอบด้วย ฉันทะ คือ ความพอใจและรักที่จะทำ ในงานที่ทำอยู่ วิริยะ คือ ความพากเพียรขยันในการทำงานไม่ย่อท้อจนงานสำเร็จ จิตตะ คือ ความตั้งใจเอาใจใส่ในงานนั้น ๆ หรือเอาใจใส่ในสิ่งที่ทำ และ วิมิงสา คือ การ คิดไตร่ตรองเกี่ยวกับงานที่ทำ ใช้สติปัญญาคิดใคร่ครวญ ตรวจสอบตรา หาประโยชน์ข้อดี ข้อเสีย และปรับแก้อย่างมีเหตุผล

6. การบริหารสถานศึกษาให้เป็นเลิศทางวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 ในศตวรรษที่ 21

การบริหารสถานศึกษาให้มีสมรรถนะสูง มีประสิทธิภาพในการทำงานสูงและ มีการพัฒนาความคิดและแนวปฏิบัติที่สามารถที่จะปรับเปลี่ยนได้ตามสถานการณ์ที่ เปลี่ยนไปโดยการออกแบบงาน การมอบหมายงานให้กับบุคคล พื้นฐานสำคัญในการ ทำงานให้เป็นเลิศทางวิชาการสู่ทิศทางการพัฒนาคุณภาพมากกว่างานด้านอื่น ๆ ต้องมีการวางแผนและจัดระบบการบริหารจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมาย การบริหาร งานวิชาการเป็นส่วนสำคัญที่จะขับเคลื่อนให้มีการนำเอามาตรฐานการศึกษาชาติมา ใช้เป็นแนวปฏิบัติไปสู่ตัวผู้เรียนเป็นสำคัญ ปัจจุบันการศึกษาได้ก้าวเข้ามาสู่ศตวรรษ ที่ 21 อย่างเต็มตัว ซึ่งเป็นยุคที่ Digital Technology ที่เข้ามามีบทบาทและเป็นองค์

19. พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), *พุทธธรรม*, พิมพ์ครั้งที่ 4, (กรุงเทพฯ: มหาคุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2542), 842-844.

ประกอบสำคัญสำหรับการบริหารสถานศึกษาในปัจจุบันและอนาคต การนำเอาหลักธรรมในทางพระพุทธศาสนามาบูรณาเข้ากับการบริหารงานด้านวิชาการของสถานศึกษาคือหลักอริยบท 4 คือ หลักธรรมครองงานในชีวิตให้ประสบความสำเร็จ โดยเฉพาะในการทำงาน ประกอบไปด้วย

1. การบริหารสถานศึกษาให้เป็นเลิศทางวิชาการตามหลักอริยบท 4 ในศตวรรษที่ 21 ด้านฉันทะ ผู้บริหารสถานศึกษามีความใส่ใจรักจะทำสิ่งนั้นอยู่เสมอ และปรารถนาจะทำให้ผลดียิ่งขึ้นไปเป็นอาการที่จิตใจฝัปรารถนาอยากทำสิ่งนั้นด้วยความสุจริต โดยเน้นหลักแห่งประสิทธิภาพ (Efficiency) และหลักแห่งประสิทธิผล (Effectiveness) มุ่งจัดทำแผนงานวิชาการ เน้นการร่วมมือกันทำงานกระจายอำนาจให้ผู้ปฏิบัติงานนอกจากนี้การริเริ่มสร้างสรรค์ส่งเสริมให้บุคลากรให้ปรับปรุงด้วยความสุจริตเป็นคุณธรรมสำคัญในเบื้องต้นที่ผู้ปรารถนาความเจริญพึงทำให้เกิดมีในตนเพื่อขจัดความเกียจคร้านให้หมดไปแล้วเฝ้าหาความเจริญก้าวหน้าหันมาเอาใจใส่ต่อกิจการในงานที่ทำ โดยร่วมกันสร้างรูปแบบและแนวปฏิบัติในการเสริมสร้างประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

2. การบริหารสถานศึกษาให้เป็นเลิศทางวิชาการตามหลักอริยบท 4 ในศตวรรษที่ 21 ด้านวิริยะ ผู้บริหารสถานศึกษามีความขยันหมั่นเพียรประกอบสิ่งนั้นด้วยความพยายาม เข้มแข็ง อดทน เอาธุระไม่ทอดเลยเพียรประกอบความดีให้เป็นแบบอย่าง ด้วยการเสริมสร้างประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้ให้เท่าทันยุคศตวรรษที่ 21 การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา จุดหมายของหลักสูตร ตลอดจนคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร เน้นการออกแบบการจัดการเรียนรู้ และส่งเสริมสนับสนุนให้ครูจัดทำและใช้แผนการจัดการเรียนรู้ ดังพุทธภาษิตที่ว่า “วิริเยนทุกขมจเจติ คนจะล่วงทุกข์ได้เพราะความเพียร” คนที่มีความเพียรเท่ากับมีแรงหนุนเวลาทำงานหรือปฏิบัติธรรมก็ตาม จิตใจจะแน่วแน่ มั่นคง พุ่งตรงต่อจุดหมาย เพื่อการสร้างสรรค์ในสิ่งใหม่ ๆ ให้เกิดขึ้นในสถานศึกษา

3. การบริหารสถานศึกษาให้เป็นเลิศทางวิชาการตามหลักอริยบท 4 ในศตวรรษที่ 21 ด้านจิตตะ ผู้บริหารสถานศึกษามีความตั้งใจเอาใจใส่ในงานนั้น ๆ หรือเอาใจใส่ในการบริหารสถานศึกษาโดยมุ่งหวังความเป็นเลิศทางวิชาการ เน้นการจัดการเรียน

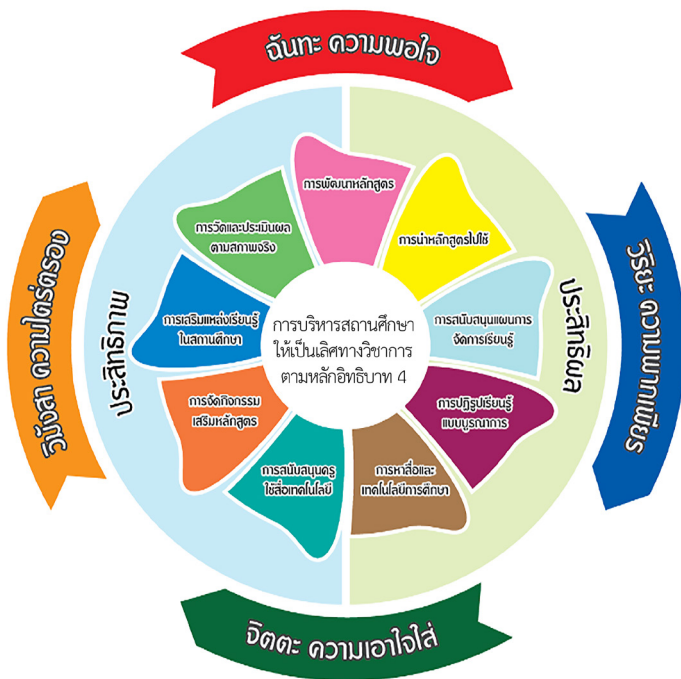
การสอนตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้แบบบูรณาการ และเน้นทักษะการคิด องค์ความรู้ ความเชี่ยวชาญและสมรรถนะที่เกิดกับตัวผู้เรียน จัดหาพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา เพื่อใช้ในการดำรงชีวิตในสังคมแห่งความเปลี่ยนแปลงในปัจจุบันในศตวรรษที่ 21 เป็นต้น

4. การบริหารสถานศึกษาให้เป็นเลิศทางวิชาการตามหลักอริยธำมะ 4 ในศตวรรษที่ 21 ด้านวิมังสา ผู้บริหารสถานศึกษามีความมั่นคงใช้ปัญญาพิจารณาใคร่ครวญ ตรวจสอบหาเหตุผลและตรวจสอบข้ออ้างหรือหย่อนในสิ่งที่ทำนั้นโดยมีการวางแผน คิดค้นหาวิธีแก้ไขปรับปรุงอยู่เสมอ ท่ามกลางสภาวะการแข่งขัน และการเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคปัจจุบันผู้บริหารที่มีความรอบรู้ในเชิงวิชาการ มีความรับผิดชอบการวางแผนทุกระดับ มีส่วนร่วมในการวางแผนของสถานศึกษามีทักษะในการวางแผน มีภาวะผู้นำทางวิชาการที่มีประสิทธิภาพสูงมีวิสัยทัศน์กว้างไกล เพื่อสามารถบริหารด้านการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพให้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงในในยุคศตวรรษที่ 21 ต่อไป

7. ข้อเสนอแนวคิดร่วมสมัยเชิงวิชาการ

การบริหารสถานศึกษาให้เป็นเลิศทางวิชาการผู้บริหารสถานศึกษาต้องดำเนินการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ ประสิทธิภาพ มีเทคนิค ที่จะใช้ในการแก้ปัญหาได้ มีการสื่อสารกับบุคลากรอย่างทั่วถึง มีการบริหารงานตามกลยุทธ์เพื่อให้ได้คุณภาพ เน้นเรื่องการเรียนรู้ การสอน การทำงานวิจัย การนิเทศติดตาม ตลอดจนการรักษาความโปร่งใส มีอาชีพทางด้านการจัดการเรียนการสอน ซึ่งเกี่ยวข้องกับการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอให้ได้ผลดี ส่งผลให้นักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์เป็นไปตามเป้าหมายของหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ (Efficiency) และมีประสิทธิผล (Effectiveness) เน้นการบริหารที่ประกอบด้วย 1) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2) การนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้และการออกแบบการจัดการเรียนรู้ 3) การส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูจัดทำและใช้แผนการจัดการเรียนรู้ 4) การจัดการเรียนการสอนตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้แบบบูรณาการ และเน้นทักษะการคิด 5) การจัดหาพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา 6) การสนับสนุนให้ครูผลิตและใช้สื่อการ

เรียนรู้ 7) การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร 8) การจัดมุมหนังสือ ห้องสมุด และแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา 9) การวัดและประเมินผลตามสภาพจริง นำมาบูรณาการเข้ากับหลักอิทธิบาท 4 อันเป็นหลักธรรมแห่งการประกอบกรงานต่าง ๆ ให้สำเร็จลุล่วงประกอบด้วย 1) ฉันทะ คือ ความพอใจและรักที่จะทำในงานที่ทำอยู่ 2) วิริยะ คือ ความพากเพียรขยันในการทำงานไม่ย่อท้อจนงานสำเร็จ 3) จิตตะ คือ ความตั้งใจเอาใจใส่ในงานนั้น ๆ หรือเอาใจใส่ในสิ่งที่ทำ และ 4) วิมังสา คือ การคิดไตร่ตรองเกี่ยวกับงานที่ทำ ใช้สติปัญญาคิดใคร่ครวญ ตรวจสอบ หาประโยชน์ข้อดีข้อเสีย และปรับแก้อย่างมีเหตุผล เพื่อให้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงต่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่องค์ความรู้ ทักษะ ความเชี่ยวชาญและสมรรถนะที่เกิดกับตัวผู้เรียน เพื่อใช้ในการดำรงชีวิตในสังคมแห่งความเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน ดังภาพที่ 1



ภาพที่ 1 การบริหารสถานศึกษาให้เป็นเลิศทางวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 ในศตวรรษที่ 21

8. สรุป

การบริหารสถานศึกษาให้เป็นเลิศด้านวิชาการด้วยการนำเอาแนวคิดขององค์กรแห่งความเป็นเลิศ คือ องค์กรที่มีสมรรถนะสูงมาเป็นเป้าหมายดำเนินงาน เริ่มจากการวิเคราะห์แยกแยะการบริหารงานวิชาการออกมาเป็นงานด้านต่าง ๆ พบว่าการจะบริหารงานวิชาการด้านต่าง ๆ ให้เป็นไปตามแนวคิดองค์กรแห่งความเป็นเลิศ ต้องประกอบด้วยผลลัพธ์ด้านประสิทธิภาพและด้านประสิทธิผล ผู้เขียนจึงได้นำเสนอแนวคิดเชิงพุทธบูรณาการ โดยนำเอาหลักอิทธิบาท 4 มาประยุกต์ใช้เป็นหลักในการบริหารงานวิชาการด้านต่าง ๆ เพื่อการก้าวสู่ความเป็นเลิศด้านวิชาการ

รายการอ้างอิง

- กลุ่มงานนิเทศ ติดตามและประเมินผลระบบบริหารและการจัดการศึกษา. *คู่มือนิเทศภายในโรงเรียน, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11. กรุงเทพฯ: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา, 2563.*
- คัมภีร์ สุดแท้. “การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก”. *ปริญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 2553.*
- เจริญพร คำจารย์. “การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ”. *ปริญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, 2558.*
- ทองดี ศรีตระการ. “การพัฒนากลยุทธ์การบริหารสู่ความเป็นเลิศของการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย”. *ปริญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2560.*
- พลุเดชะรินทร์. *ปัจจัยในการขับเคลื่อนให้องค์กรก้าวไปสู่การเป็นองค์กรที่มีขีดสมรรถนะสูง*. ออนไลน์. <http://www.newsletter/enewsHPO.htm>. [31 ตุลาคม 2565].
- พรพินิจ ไชยลังกา. “การบริหารสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดเชียงราย”. *วารสารสังคมศาสตร์วิชาการ. ปีที่ 9 ฉบับที่ 1 (มกราคม-เมษายน 2559). 160-176.*
- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต). *พุทธธรรม. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2542.*
- พัชรินทร์ โลหา. *ศตวรรษที่ 21*. ออนไลน์. <https://www.gotoknow.org/posts/659944>. [31 ตุลาคม 2565].
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. *พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เล่ม 9. กรุงเทพฯ: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. 2539.*

วิฑูรย์ สิมะโชคดี. *คุณภาพคือการบูรณาการ*. กรุงเทพฯ: สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี, 2545.

เอกชัย กี่สุขพันธ์. *การบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล (School Management in Digital Era)*. ออนไลน์. <https://www.trueplookpanya.com/knowledge/content/52232/-edu-teaartedu-teaart-teaartdir>. [31 ตุลาคม 2565].

Bruce W. Tuckman. *Analyzing and Designing Educational Research*. New York: Harcourt Brace Jovanovich, 1978.

G. D. Sentell. *Fast, focused & flexible: bold new imperatives for the high performance organization*. Michigan: Pressmark International, 1994.

J. Collins. *Good to Great*. London: Random House, 2001.

Robert P. Vecchio and Steven H. Appelbaum. *Managing Organization Behavior*. New Jersey: Dryden, 1995.